

dr hab. Maria Groenwald prof. UG
Instytut Pedagogiki
Wydział Nauk Społecznych
Uniwersytet Gdański

Gdańsk, 12 maja 2021 roku

**Recenzja dorobku naukowego dr. Jana Amosa Jelinka
ubiegającego się o nadanie stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika**

1. Najważniejsze fakty z życiorysu zawodowego Habilitanta po uzyskaniu stopnia naukowego doktora

Rozwój naukowo-badawczy i dydaktyczny dr. Jana Amosa Jelinka wiąże się przede wszystkim z Akademią Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie (APS), gdzie uzyskał stopień magistra pedagogiki w 2007 r., oraz w 2013 r. stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki; dysertacja powstała pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Edyty Gruszczyk-Kolczyńskiej. Na tej uczelni jest zatrudniony w Katedrze Pedagogiki Małego Dziecka w Instytucie Wspomagania Rozwoju Człowieka i Edukacji od 2008 roku do chwili obecnej.

Obszary Jego zainteresowań badawczych obejmują różne aspekty procesu dziecięcego uczenia się w ramach edukacji: fizycznej i astronomicznej, przyrodniczej, matematycznej, technicznej. W autoreferacie Habilitant wykazuje bogaty **dorobek publikacyjny** zgromadzony w latach 2013-2020; składają się nań: 2 monografie autorskie, 16 tekstów w recenzowanych pracach zwartych, 4 artykuły w czasopismach naukowych z bazy ERIH i 11 w punktowanych czasopismach spoza niej (w tym 7 w „Edukacji Biologicznej i Środowiskowej”). Z danych zawartych w Bazie Wiedzy APS wynika, że za publikacje liczące łącznie 179 pozycji, w latach 2007-2020 (włącznie z okresem przeddoktorskim) uzyskał 239 punktów z listy MNSiW. Jego prace wg Google Scholar cytowano 23 razy, indeks H – 3 (brak IF). Na **aktywność konferencyjną** składają się: wystąpienia na konferencjach międzynarodowych (5) i krajowych (6). Na podkreślenie zasługuje kierowanie 7 **projektami badawczymi**, z czego 6 stanowią projekty wewnętrzne APS i jeden Miniatura NCN (2017 r.). Zwraca uwagę **bardzo duże zaangażowanie dr. J.A. Jelinka w działania wspierające nauczycieli**, takie jak: opracowywanie licznych publikacji głównie do nich adresowanych (102 prace za 0 punktów),

oraz projektów edukacyjnych obejmujących 2 programy kształcenia dla przedszkola i 5 gier dydaktycznych. Wykazuje ponadto wieloletnie i bardzo duże zaangażowanie we współpracę z rodzicami oraz środowiskiem lokalnym, a także w działalność popularyzującą wiedzę, m.in. z zakresu fizyki, astronomii, techniki, zdrowego żywienia.

2. Ocena osiągnięcia naukowego wymienionego w art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.) oraz pozostałego dorobku naukowego przedstawionego przez Kandydata do oceny

Osiągnięciem naukowym będącym podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego jest monografia *Dziecięca astronomia. Intuicje i zarysy pojęć astronomicznych: mity, wyniki badań i wnioski pedagogiczne*, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, Warszawa 2020. Przestrzeń możliwego uczenia się dzieci dr J.A. Jelinek ujmuje w niej jako konstrukt wielowymiarowy i zarazem interdyscyplinarny, spójnie wiążący wiedzę z zakresu astronomii (historii jej kształtowania się), psychologicznych uwarunkowań uczenia się (włączania nowej wiedzy do struktur wiedzy już posiadanej), pedagogiki wczesnej edukacji (filozofowania i uczenia się dzieci), a także diagnostyki edukacyjnej (obecnej w badaniu procesu uczenia się). Książka jest nieczęsto spotykanym przykładem publikacji teorio-praktycznej, gdyż ściśle wiążącej naukową refleksję nad kształceniem dzieci z realnie prowadzonym postępowaniem dydaktycznym opartym na wnikliwej diagnozie procesu uczenia się.

Swoisty dialog teorii z praktyką umożliwia ukazanie napięć między dynamicznie rozwijającą się wiedzą o kosmosie, a nieomal nieobecnością jej reprezentacji w szkolnych programach i podręcznikach dla dzieci. Nadmienię jedynie, że od lat w polskim systemie edukacji kształcenie z zakresu astronomii ulega sukcesywnemu ograniczaniu w zakresie treści i wymiaru godzin dydaktycznych, a tendencja ta znajduje odzwierciedlenie w podręcznikach i innych środkach dydaktycznych dopuszczanych do użytku szkolnego. Co prawda oprócz nich istnieją inne, adresowane do dzieci źródła wiedzy, na przykład „Astronomia” z cyklu wydawniczego „Biblioteczki Montessori”, ale nauczyciele nie mają obowiązku z niej korzystać. Wobec tego niedostatku, stwierdza dr J.A. Jelinek, w umyśle młodego człowieka kształtuje się wiedza o świecie (i wszechświecie) uproszczona, niejednokrotnie niepoprawna naukowo, budowana przez dzieci w oparciu o jej pozaszkolne źródła jak: obserwacje bezpośrednie, wyjaśnienia dorosłych, bajki i baśnie, filmy dokumentalne, popularnonaukowe

oraz fabularne. W Jego ocenie, problematyka dziecięcej astronomii stanowi obszar poniechany poznawczo, o „żenująco małej ilości ustaleń” (s. 151), dlatego podejmuje decyzję o jego naukowej eksploracji.

Badania empiryczne, które w moim odczytaniu wpisują się w schemat badań diagnostycznych (aczkolwiek Autor tego określenia nie stosuje), zostały przeprowadzone w dwóch schematach metodologicznie odmiennych, ale wzajemnie dopełniających się i zrealizowanych w ramach grantów jako dwa projekty badawcze (choć kilkakrotnie pojawiają się informacje o trzecim projekcie, np. na s. 150, 174, to jednak nie zostaje on w książce opisany, a przywoływanie go jest mylące). Pierwszy projekt obejmujący identyfikację dziecięcej wiedzy o obiektach i zjawiskach astronomicznych, dr J.A. Jelinek poprowadził zgodnie z obraną adekwatnie do celu badania metodologią jakościową, stosując autorską *metodę rozpoznawania intuicji i zarysów pojęć astronomicznych* (IZPA). Uzyskał dzięki niej pogłębiony (także kontekstualnie), indywidualnie zróżnicowany obraz wiedzy astronomicznej dzieci, którą przedstawił za pośrednictwem trzech modeli mentalnych wiedzy: intuicyjnej (wstępnej), zarysów pojęć (wiedzy uproszczonej) i pojęć zbliżonych do naukowych (wiedzy naukowej). W stosowanym nazewnictwie modeli nawiązuje do koncepcji S. Vosniadou i W.F. Brewera, ponieważ odniesie się do niej w drugim projekcie. Ponadto dzięki badaniu określił źródła dziecięcej wiedzy astronomicznej pokazując, jak niewielką rolę w jej budowaniu odgrywa edukacja przedszkolna i szkolna.

W tej części postępowania poznawczego wysoko oceniam autorskie, poprawne metodologicznie badania, w tym skonstruowanie własnej metody poznania, a także ich osobiste przeprowadzenie z zaangażowaniem, wnikliwie i nieśpiesznie, a przede wszystkim z taktem i szacunkiem dla uczestniczących w nich dzieci. Choć okazały się one niezwykle czasochłonne, warto było je podjąć, ponieważ dostarczyły unikatowego materiału badawczego, świetnie wykorzystanego w pogłębionej analizie. Należy też podkreślić jeszcze inną wyróżniającą te badania cechę, jaką jest niezwykle dokładny opis ich przebiegu; wysoki poziom jego szczegółowości umożliwi kolejnym badaczom postępowanie zgodne z wytyczonym przez Habilitanta schematem, co w przypadku badań jakościowych jest zabiegiem zapewniającym ich rzetelność – cechę stawianą wysoko w hierarchii własności psychometrycznych diagnozowania edukacyjnego.

Na drugim etapie celem badania było poznanie procesu rozwijania przez dzieci intuicji i zarysów pojęć astronomicznych. Procesualność uczenia się została uchwycona poprzez trafnie dobrane badania: poprzeczne, ilościowe, z zastosowaniem testu przesiewowego EARTH 2. W przypadku tego narzędzia konstruktorami są S. Vosniadou i W.F. Brewer, którzy zadbali o jego

standaryzację. A to oznacza, że Habilitant sięgnął po narzędzie dobrej jakości psychometrycznej, które - właśnie dzięki standaryzacji - umożliwiło porównanie wiedzy z zakresu astronomii dzieci polskich z wiedzą dzieci wywodzących się z innych kręgów kulturowych z: USA, Indii, Estonii, Szwecji, Holandii, Anglii, Grecji, Turcji. Nadmienię jedynie, że wyniki dr Jelinka i zespołu S. Vosniadou wykazują zbieżność. Ponadto uważam, że część materiału pomieszczonego w aneksie jest równie cenna jak treść książki, gdyż zawarł w nim istotne dla badań wyjaśnienia, dlatego niektóre jego elementy mogłyby znaleźć się w tekście zasadniczym.

Podsumowując. Na podkreślenie i docenienie zasługują: (1) spełnienie wymogu rzetelności prowadzonych badań w obu projektach; (2) dopełnienie danych na temat indywidualnych różnic w wiedzy astronomicznej dzieci o wiedzę na temat procesu jej kształtowania się u dzieci z różnych kultur; (3) uwzględnienie w badaniach roli kulturowego kontekstu dziecięcego uczenia się o kształcie Ziemi; (4) przekazanie nauczycielom-praktykom sprawdzonych metod i narzędzi badań możliwych do zastosowania na co dzień, w każdej sytuacji edukacyjnej. Bezspornie książką *Dziecięca astronomia...* dr J. A. Jelinek wzbogaca polską diagnostykę edukacyjną: (a) o nowe modele badań diagnostycznych, stosując – obok testów - metody jakościowe, dotychczas wykorzystywane w niej sporadycznie; (b) o niemal nieobecną w niej próbę badawczą jaką są dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolny; to istotne novum w obszarze diagnostyki edukacyjnej, która w Polsce rozwija się głównie w zakresie diagnozowania dzieci powyżej klasy trzeciej oraz młodzieży.

Kwestie dyskusyjne. Doceniając znaczenie badań Habilitanta dla diagnostyki edukacyjnej odnotuję, jako subdyscyplina ściśle współpracująca z dydaktyką, jest w stosowanej w książce terminologii całkowicie nieobecna. A ta swoista absencja staje się przejawia się także: (1) w używaniu niepoprawnej (z perspektywy diagnostyki) terminologii, np.: zadanie WW określa jako „wymuszony wybór” (s. 307); test wielokrotnego wyboru (s. 172) błędnie nazywa testem jednokrotnego wyboru; (2) w nierozwinięciu wątku podatności zadań zamkniętych nad zgadywanie oraz niedostrzeżeniu, że kwestia ta jest wciąż nie rozwiązany problemem edukacyjnego diagnozowania, a zarazem źródłem błędów pomiaru i przyczyna obniżenia trafności badań, niewykluczone, że również prezentowanych przez S. Vosniadou i dr. J.A. Jelinka (kwestie rzetelności i trafności opisują m.in.: B. Niemięro, J.P. Guilford, L.J. Cronbach, S. Messick, M. Kane).

Jednak te uchybienia odbieram jako mniej rażące wobec kolejnego, a mam tu na myśli całkowite pominięcie w książce dorobku polskiego konstruktywizmu oraz rozwijających go

współcześnie pedagogów-konstruktywistów. Z uwagi na podejmowaną przez Habilitanta problematykę, nie przywołanie prac D. Klus-Stańska, E. Filipiak, S. Dylaka, J. Kruk, A. Kalinowskiej (edukacja matematyczna) lub innych, jest w mojej ocenie poważnym niedopatrzeniem. Jeszcze innym nie rozwiniętym szerzej aspektem badań dr Jelinka jest zagadnienie dziecięcego filozofowania, choć „zafascynowanie nim” (pisze Autor na s. 148) było jedną z przesłanek podjęcia badań na temat posiadanej przez dzieci wiedzy astronomicznej. Nie przekonuje mnie również przyjęcie - bez odpowiedniego uzasadnienia tego wyboru – koncepcji J. Piageta o osiągnięciu przez dzieci kolejnych stadiów rozwojowych, przy równoczesnym całkowitym przemilczeniu poglądów oponentów Piagetowskiej stadialności rozwoju, krytykujących go nie tylko za opisywanie rozwoju dziecka jako procesu znormalizowanego, ale też za wdrażanie tego modelu do praktyki, czego skutkiem jest, m.in., objęcie sześciolatków niezwykle dyskusyjnym badaniem gotowości szkolnej.

Chciałabym również podjąć polemikę z tym fragmentem badań jakościowych, w którym Habilitant rozmawia z dziećmi o ciałach niebieskich na dziennym niebie. Niejasne jest, dlaczego ich rozmieszczenie i ruch ilustruje rysunkami na płaskiej kartce a nie korzysta z modeli przestrzennych lub rezygnuje z obserwacji w terenie (wystarczyło wyjść z pomieszczenia). Również mylące dla dzieci mogło być pytanie: „Czy Słońce porusza się na niebie”, oraz polecenie przesuwania go (ilustrujące jego ruch) po tej części kartki, która jest niebem (s. 324-325). Niewykluczone, że na pytania formułowane językiem geocentrycznej koncepcji budowy świata, dzieci udzieliły odpowiedzi błędnych dlatego, że ruch Słońca po niebie został im zasugerowany i w pytaniu, i w poleceniu zademonstrowania wypowiedzi na płaszczyźnie (na kartce). Mogło to prowadzić do uzyskania wyniku obarczonego błędem; na podobną ewentualność zwraca uwagę m.in. M. Donaldson.

Na koniec sygnalizuję drobne uchybienia językowe Habilitanta, który pisze, że: (1) do szkół hinduskich uczęszczają dzieci indyjskie (jak to możliwe?) (s. 143 i 144); (2) Bibliografia zawsze powstaje wyłącznie na podstawie publikacji przywołanych w tekście, o czym Czytelników nie trzeba dodatkowo informować.

3. Opinia o osiągnięciach naukowo-badawczych wskazanych przez Habilitanta

Na te osiągnięcia składają się publikacje, konferencje, zrealizowane projekty badawcze, do których pokrótce się odniosę.

Publikacje

Swój dorobek dr J.A. Jelinek ilustruje także innymi opracowaniami opublikowanymi w czasopiśmie i monografiach, odzwierciedlającymi trzy nurty Jego zainteresowań naukowych. Pierwszy z nich to badania w zakresie edukacji astronomicznej. Prócz książki awansowej tę problematykę podejmuje w artykule *Teorie wyjaśniające zjawiska astronomiczne u dzieci i dorosłych* („Edukacja Biologiczna i Środowiskowa, 1/2016), w którym m.in. odkrywa obszary niewiedzy studentów - przyszłych nauczycieli na temat podstawowych zjawisk astronomicznych. Jest to diagnoza bardzo niepokojąca, ponieważ kształcąc dzieci, będą zatrzymywać je na poziomie wiedzy naiwnej lub błędnej, ale spójnej z ich wiedzą potoczną wyniesioną z dzieciństwa i nie zmienioną mimo wielu lat uczenia się i studiowania. W kontekście tego pojawia się pytanie o jakość edukacji przyrodniczej oraz geograficznej, w której uczestniczyli w szkołach: podstawowej, gimnazjum oraz liceum.

W kolejnym przedstawionym do oceny tekście: *Dziecięca astronomia. Rozumienie dziecięcych wyjaśnień jako punkt wyjścia do organizowania dydaktyki*, [w:] A. Domagała-Kręcioch, B. Majeranek (red.), *Kategorie (nie)obecne w edukacji* (2017) Habilitant zauważa, że błędną wiedzę astronomiczną prezentuje aż 90% uczestniczących w badaniu przyszłych nauczycieli wczesnej edukacji. Głos dr J.A. Jelinka w tej kwestii odbieram jako wyraz zatroskania o nieodpowiednie przygotowanie studentów do zawodu nauczyciela, a zarazem ważki argument na rzecz pilnej naprawy tego stanu rzeczy. Z perspektywy dydaktyki geografii dodam, że nauczycielska niewiedza koresponduje z brakiem umiejętności prowadzenia lekcji w terenie, a przede wszystkim z niedostrzeganiem potrzeby ich realizowania, co z kolei jest pochodną, m.in., braku tych zajęć w szkole kiedy sami uczyli się geografii (dydaktycy geografii od lat wskazują na tę bolączkę). Choć w tym opracowaniu Habilitant przyczyny błędnej wiedzy 5-latków lokuje w braku obserwacji nieba, niekonfrontowaniu przekonań dziecięcych z teoriami naukowymi, ostatecznie odpowiedzialnym za te braki słusznie czyni nauczyciela. W tym wysoko ocenianym opracowaniu, polemizowałabym jedynie ze stwierdzeniem, że celem kształcenia jest przystosowanie dziecka do świata (s. 154).

W artykule *Dziecięca astronomia. Dominujące modele umysłowe kształtu Ziemi, lokalizacji ludzi na Ziemi i zjawiska dnia i nocy u dzieci od 5 do 10 roku życia* opublikowanego w „Edukacji Biologicznej i Środowiskowej” (3/2018) pojawia się pojęcie „uczenia się po śladzie” (s. 27), ale już brakuje drugiej jego opcji właściwej dla konstruktywizmu, czyli uczenia się „w poszukiwaniu śladu” (za D. Klus-Stańską). Konstruktywistów-pedagogów brak również w wystąpieniu inauguracyjnym Habilitanta w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Lesznie im. Jana Amosa Komeńskiego (2019), choć przywołani zostają konstruktywisci-

psychologowie. Tymczasem idee konstruowania wiedzy przez dzieci, mimo że nie są zwerbalizowane, i tak wybrzmiewają: (a) w adresowanych do nauczycieli projektach zajęć z zakresu edukacji astronomicznej, w których Habilitant zachęca do odkrywania wspólnie z uczniami tajemnic nieba i atmosfery - w tekście *Elementy edukacji astronomicznej z uwzględnieniem zjawisk pogodowych w kształceniu sześciolatków*, „Blizej Przedszkola” 7-8/2018; (b) w koncepcji uczenia się realizowanego jako dziecięcy tutoring rówieśniczy - w *The effectiveness of peer tutoring in the field of teaching basic astronomical concepts among older preschoolers and younger pupils. A quantitative analysis* w „Zeszytach Naukowych Wyższej Szkoły Humanitas Pedagogika” 19/2019.

Drugi nurt zainteresowań badawczych – w moim odbiorze powiązany z kontektywizmem - obejmuje problematykę uczenia się dzieci przy komputerze. W artykułach: *Uczenie się matematyki przez uczniów klasy pierwszej podczas korzystania z programów multimedialnych* oraz *Program komputerowy jako nauczyciel wspomagający naukę czytania* (dwa numery „Ruchu Pedagogicznego” 3/2013; 2/2015), a także *Poznawanie zjawisk fizycznych na ekranie komputera ...* („Edukacja biologiczna i środowiskowa 4/2017) Habilitant poddaje krytycznej analizie programy multimedialne. Podejmuje też kwestię rozlicznych uwarunkowań podnoszących skuteczność uczenia się przed monitorem, wśród których znaczenie wiodącego nadaje wspieraniu dziecka przez nauczyciela.

Jako trzeci obszar zainteresowań badawczych – obok dziecięcej astronomii i edukacji przy użyciu komputera – dr J.A. Jelinek wskazuje edukację techniczną. Zainteresowanie nią ma wieloletnią historię, gdyż zapoczątkowało je prowadzenie na rodzimej uczelni zajęć z przedmiotu „Wychowanie do korzystania z techniki – metodyka”. Ten zakres zainteresowań badawczych Habilitanta odzwierciedla książka *Dziecko konstruktorem. Rozwijanie zadatków uzdolnień technicznych u dzieci przedszkolnych i uczniów klas I-III* (2018). Znamienne dla prezentowanego w tym obszarze dorobku – podobnie jak we wskazanych uprzednio - jest umiejętne wiązanie teorii z praktyką, dzięki czemu przedstawiony w niej projekt edukacji technicznej zostaje osadzony na fundamentach pedagogiki, psychologii, fizyki i techniki, a opatrzone w poglądowe rysunki i fotografie zachęca wychowawców do wspólnego z dziećmi uczenia się.

Udział w konferencjach naukowych

Dr J.A. Jelinek aktywnie uczestniczył w konferencjach, na których dzielił się dorobkiem naukowym i dydaktycznym. Były to konferencje:

- naukowe - 11:
 - międzynarodowe – 5 (na jednej z nich pełnił funkcje: przewodniczącego komitetu organizacyjnego, a na drugiej – członka komitetu organizacyjnego),
 - ogólnopolskie - 6,
- metodyczne - 11.

Granty badawcze

Większość badań Habilitanta w latach 2013-2020 była realizowana w formie projektów badawczych, którymi kierował, a które były finansowane: (a) zewnątrznie – grant Miniatura NCN (2017-2018), (b) sześciokrotnie jako granty APS.

4. Osiągnięcia dydaktyczne

Działalność dydaktyczna dr. J.A. Jelinka obejmuje takie aktywności w APS jak:

- prowadzenie zajęć dla studentów; zarówno w okresie przeddoktorskim, jak i w latach 2014-2019, corocznie były one przez nich bardzo wysoko oceniane,
- opiekę nad praktykami pedagogicznymi w przedszkolach i szkołach,
- opiekę naukową w ramach seminariów: dyplomowych (34 licencjuszy) i magisterskich (28 magistrów).

5. Inne osiągnięcia naukowo-dydaktyczne

Lista osiągnięć dotychczas nie wymienionych jest bardzo urozmaicona i obejmuje:

• Staże naukowe

Habilitant odbył:

- staż naukowy w Fundacji Wspierania Rozwoju im. Edyty Gruszczyk-Kolczyńskiej, pełniąc od 2017 r. funkcję sekretarza zarządu,
- dwukrotnie uczestniczył w wizytach studyjnych realizowanych w ramach projektu „Uczenie się przez całe życie” (Warszawa, Dublin),
- sprawował opiekę naukową nad doktorantką z Uniwersytetu w Kazachstanie.

• Członkostwo w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism wraz z informacją o pełnionych funkcjach

Dr J.A. Jelinek – w latach 2015-2017 pełnił funkcję redaktora czasopisma „Szkoła Specjalna”, wydawanego przez APS w Warszawie.

- **Promotorstwo pomocnicze**

Habilitant był promotorem pomocniczym w dwóch przewodach doktorskich:

- mgr M. Cebuli-Jackowskiej (promotor dr hab. M. Kupisiewicz prof. APS),
- mgr M. Zambrowskiej (promotor prof. dr hab. E. Gruszczyk-Kolczyńska).

- **Praca recenzencka i ekspercka**

Dr J.A. Jelinek był recenzentem artykułów, o których przygotowanie zwróciły się do Niego czasopisma:

- „Edukacja Biologiczna i Środowiskowa” (Instytut Badań Edukacyjnych) – 5 artykułów,
- „Didactica Mathematicae” (Polskie Towarzystwo Matematyczne – 1 tekst,
- „Problemy Wczesnej Edukacji” (Uniwersytet Gdański, a nie jak mylnie podaje Kandydat Akademia Pedagogiki Specjalnej) – 1 tekst.

Jako przejaw aktywności **eksperskiej** odbieram udział dr. J.A. Jelinka w zespołach oceniających 3 wewnętrzne projekty badawcze APS.

Ponadto jako ekspert metodyczny zasiadał w zespole eksperckim ds. zdrowego odżywiania w latach 2012-2019 – inicjatywie agencji GardenofWords.

6. Działalność organizacyjna

- Pełnienie funkcji Inspektora Danych Osobowych Instytutu Wspomagania Rozwoju Człowiek i Edukacji (od 2019),
- opracowywanie wewnętrznych raportów ewaluacji Instytutu Wspomagania Rozwoju Człowiek i Edukacji w latach 2017-2021,
- organizacja studiów podyplomowych *Matematycznie uzdolnione dzieci: diagnoza, wspieranie rozwoju i edukacja*; funkcja – kierownik studiów 3 edycji. Staraniem dr. J.A. Jelinka dwie edycje studiów były finansowane przez Fundację mBanku,
- współorganizacja konferencji „Wspomaganie rozwoju dziecięcego myślenia poprzez edukację matematyczną i politechniczną (2018) w Republice Czeskiej (konferencja polsko-czeska).

7. Aktywność na rzecz środowiska

Na tym obszarze na aktywności dr. J.A. Jelinka składają się: Jego współpraca z otoczeniem społecznych oraz intensywna i niezwykle szeroko zakrojona działalność popularyzatorska. Są to:

- **Współpraca z otoczeniem społecznym**

Na odrębną ocenę zasługuje niezwykle aktywna współpraca dr JA Jelinka ze środowiskiem.

Obejmuje ona wdrożenia autorskich programów kształcenia:

- Dziecięca meteorologia i astronomia – program edukacji przyrodniczej w przedszkolu,
- Dziecko małym elektrykiem. Program edukacji technicznej w przedszkolu,
- Dziecko małym elektrykiem. Program edukacji technicznej w szkole,
- Program edukacji technicznej, realizowany w Czechach (Zakładni Skola a Materska Skola Katerinice),
- Program wspomagania ogólnej sprawności intelektualnej dzieci przedszkolnych poprzez gry strategiczne,
- Realizacja programu „Rozwijanie zadatków uzdolnień technicznych” w przedszkolach i szkołach Nowego Sącza,
- Autorstwo scenariuszy zajęć i materiałów edukacyjnych w ramach ogólnopolskiego projektu edukacyjnego promującego zdrowy styl życia „Śniadanie daje Moc” realizowanych w kilku edycjach w latach 2013-2017) na zamówienie GardenofWords, przy współpracy Danone, Biedronka, Lubella, Instytut Matki i Dziecka,
- Autorstwo scenariuszy zajęć i materiałów edukacyjnych w ramach projektu edukacyjnego „Z Kujawskim pomagamy pszczołom” (2014),
- Opracowanie treści szkolenia i materiałów dydaktycznych w ramach projektu „Bezpieczna+” na zlecenie Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie (2015).

- **Działalność popularyzatorska**

- Prowadzenie portalu edukacyjnego www.dzieciecafizyka.pl (od 2010 – obecnie); jest to niezwykle popularny portal odwiedzany przez licznych użytkowników,
- Propagowanie Festiwalu Nauki prowadzenie stoisk: „Badacze świata – badanie dźwięku, rurki PCV” (2013), „Gry wspomagające rozwój umysłowy dziecka” (2019),
- Wydanie 6 gier edukacyjnych dla dzieci dostępnych na stronie internetowej dziecięca fizyka,
- Opracowanie serii scenariuszy zajęć dla dzieci i opublikowanie ich w „Wychowanie w Przedszkolu, Nowa Szkoła, Bliżej Przedszkola , Świetlica w Szkole,
- Udział w 15 audycjach radiowych Polskiego Radia Dzieciom, 7 audycjach Radia Płońsk; ich celem było popularyzowanie wiedzy o przyrodzie i technice wśród dzieci oraz dorosłych,

- Przeprowadzenie 46 szkoleń i warsztatów dla nauczycieli wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego, na temat edukacji matematycznej, przyrodniczej i technicznej,
- Organizowanie zajęć z dziećmi w szkole i przedszkolu w formie wolontariatu.

8. Nagrody i wyróżnienia

Habilitant czterokrotnie otrzymał nagrodę III stopnia Rektora APS w kategoriach: (a) zespołową - za rozwijanie nauki w Instytucie Wspomagania Rozwoju Człowiek i Edukacji (2015), (b) indywidualną – za osiągnięcia naukowe (2016), (c) zespołową – za działalność naukową – za monografię (2019), (d) zespołową – za działalność organizacyjną (2020).

Habilitant został odznaczony Brązowym Krzyżem Zasługi (2017).

Konkluzja

Wnioski z ilościowej oraz jakościowej analizy dokumentacji dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego dr. Jana Amosa Jelinka, są przesłankami umożliwiającymi sformułowanie jednoznacznie pozytywnej oceny tegoż dorobku. Jego badania i publikacje, w tym szczególnie monografia, którą wskazał jako podstawowe osiągnięcie naukowe, stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny. Również pozytywnie oceniam pozostałe publikacje przedłużone przez Habilitanta, Jego aktywny udział w konferencjach międzynarodowych i krajowych, a także bardzo duże zaangażowanie w wielorakie i zróżnicowane działania podejmowane na rzecz Akademii Pedagogiki Specjalnej. Na szczególne wyróżnienie zasługuje wielowymiarowa, bezinteresowna i trwająca od lat współpraca z nauczycielami wczesnej edukacji oraz z rodzicami dzieci.

W ostatecznej konkluzji stwierdzam, że dorobek Habilitanta spełnia wymagania określone w art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.). Na podstawie przedłożonych mi do oceny materiałów wnoszę o nadanie Panu dr Janowi Amosowi Jelinkowi stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika.

Mania Groenwald